

Notat
om
tilvalg af direktiv om ret til information under straffesager

1. Baggrund

Europa-Parlamentet og Rådet vedtog 22. maj 2012 direktiv 2012/13/EU om ret til information under straffesager (herefter ”direktivet”).

I Stockholm-programmet, der blev vedtaget af Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2009, understreges betydningen af individets rettigheder i straffesager som en grundlæggende værdi i EU og et væsentligt element i den gensidige tillid mellem medlemsstaterne og borgernes tillid i EU.

I Rådets resolution om en køreplan med henblik på at styrke mistænkte og tiltaltes proceduremæssige rettigheder i straffesager, der blev vedtaget i Rådet den 30. november 2009, fremgår det, at Kommissionen samtidig opfordres til at fremlægge en række forslag med henblik på styrkelse af mistænkte og tiltaltes rettigheder. Det drejer sig om en række foranstaltninger vedrørende bl.a. retten til tolkning og oversættelse i straffesager, retten til information om rettigheder og om anklagen, retten til juridisk bistand, retten til at kommunikere med familie mv. og særlig beskyttelse af svage eller udsatte grupper.

Direktivet blev vedtaget med hjemmel i Traktatens tredje del, afsnit V, kapitel 4 (retligt samarbejde i straffesager), artikel 82, stk. 2, og er dermed omfattet af Danmarks retsforbehold. Danmark deltog således ikke i vedtagelsen af direktivet, ligesom direktivet ikke er bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

Direktivet indeholder ikke regler om gensidig anerkendelse. Danmark kan således – uanset retsforbeholdet – allerede i dag ensidigt vælge at gennemføre regler svarende til direktivet.

Direktivet fastsætter minimumsregler vedrørende mistænkte og tiltaltes ret til information under straffesager. Direktivet omfatter endvidere personer, hvis sag har tilknytning til fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre (udleveringssager).

2. Direktiv om ret til information under straffesager og dansk ret

2.1. Indledning

Det følger af direktivets præambelbetragtning nr. 14, at direktivet bygger på de rettigheder, der er fastlagt i EU's charter om grundlæggende rettigheder, særligt artikel 6 (retten til frihed og personlig sikkerhed), 47 (retten til en retfærdig rettergang) og 48 (retten til et forsvar), og bygger dermed på artikel 5 (retten til frihed og personlig sikkerhed) og 6 (retten til en retfærdig rettergang) i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), således som disse bestemmelser fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Det følger af direktivets præambelbetragtning nr. 40, at direktivet fastsætter minimumsregler, men at medlemsstaterne kan udvide rettighederne i direktivet for at give et højere beskyttelsesniveau også i situationer, der ikke udtrykkeligt omhandles i direktivet. Det fremgår endvidere, at beskyttelsesniveauet aldrig bør komme under de standarder, der er fastsat i EMRK som fortolket i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis.

Kommissionen bemærker i det oprindelige begrundede forslag til direktivet, at retten til information om rettigheder kan udledes af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vedrørende EMRK artikel 6. Domstolen har således udtalt, at myndighederne bør være proaktive i forhold til at sikre, at en person, der er tiltalt, informeres om sine rettigheder. Retten til information om tiltalen, der stammer fra EMRK artikel 6, stk. 3, er afgørende for, at en person, der er tiltalt, er i stand til at forberede sit forsvar.

Det fremgår af Kommissionens oprindelige begrundede forslag til direktivet, at direktivet på EU-niveau fastlægger minimumskrav vedrørende mistænkte og tiltaltes ret til information om deres processuelle rettigheder og sagen imod dem, således at direktivet fremmer anvendelsen af Chartret om Grundlæggende Rettigheder, herunder navnlig artikel 6, 47 og 48, der bygger på EMRK artikel 5 og 6.

2.2. Direktivets anvendelsesområde

2.2.1. *Artikel 1* angår direktivets genstand. Det følger heraf, at direktivet fastsætter regler om *retten til information* for mistænkte og tiltalte personer vedrørende deres rettigheder i straffesager og tiltalen mod dem. Direktivet fastsætter også regler om retten til information for personer i sager vedrørende fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre vedrørende deres rettigheder.

Direktivet finder således efter sin ordlyd anvendelse på personer, der er mistænkt eller tiltalt. Det følger af direktivets præambelbetragtning nr. 14., at udtrykket ”tiltale” i direktivet anvendes for samme begreb som udtrykket ”anklage”, der anvendes i EMRK artikel 6, stk. 1.

Udtrykket ”mistænkte” er ikke nærmere defineret i direktivet.

2.2.2. Det er i retsplejelovens § 729 fastsat, at under ordet ”part”, hvor dette anvendes i bestemmelser i restplejeloven, der ikke særligt angår borgerlige sager, skal også den sigtede i en straffesag anses for indbefattet. Efter dansk ret tillægges den, som er part, og tillige den, som er sigtet, i retsplejeloven en række særlige beføjelser, rettigheder og pligter. Retsplejeloven anvender forskellige grader af mistankens styrke, jf. f.eks. § 742, stk. 2 (rimelig formodning), § 755 (rimelig grund mistænkes), § 762, stk. 2 (særligt bestyrket mistanke).

Retsplejeloven angiver imidlertid ikke, efter hvilke kriterier det skal afgøres, om en person er sigtet eller skal anses som sigtet, ligesom retsplejeloven ikke angiver, hvornår en person er sigtet. Udgangspunktet for vurderingen af, om mistanken er af en sådan styrke, at der forligger en sigtelse, er § 96, stk. 2, hvorefter anklagemyndigheden skal påse, at forfølgning af personer, der ikke er straffskyldige, ikke finder sted. Sigtelse er et led i strafforfølgningen, og der skal foreligge en særlig grund til at rejse sigtelse mod en person i form af omstændigheder, spor, udsagn mv., der på objektivt grundlag og med rimelighed taler for dennes mulige skyld.

Grænsen mellem hvornår en person er mistænkt, og hvornår denne er sigtet, er således flydende.

I praksis må det antages, at en person i tvivlstilfælde anses for sigtet. Senest når en sigtet afhøres af politiet, jf. retsplejelovens § 752, stk. 1, skal denne udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med ikke at være forpligtet til at udtale sig. Tilsvarende skal politiet snarest muligt efter anholdelse gøre den anholdte (sigtede) bekendt med sigtelsen, jf. retsplejelovens § 758, stk. 2.

Det følger af retsplejelovens § 834, stk. 1, at anklagemyndigheden som udgangspunkt rejser tiltalte ved et anklageskrift, som ifølge § 835, stk. 1, skal indleveres til retten, og som efter § 835, stk. 2, straks efter indledning af sagen sendes til eller forkyndes for den pågældende.

Den engelske sprogversion af direktivet anvender udtrykket "*suspects*", hvor den danske udgave anvender udtrykket "mistænkt". "*Suspects*"¹ kan betyde både mistænkt og sigtet. Den franske sprogversion anvender udtrykket "*suspects*" (mistænkt), men ikke udtrykket "*inculpé*", der betyder sigtet.

Den svenske sprogudgave anvender også udtrykket "*misstänkt*". Det fremgår af det svenske lovforberedende arbejde (Ds 2013.18, p. 43-44), at man ved implementering af direktivet i svensk ret har lagt til grund, at udtrykket "*misstänkt*" i direktivet skal forstås som det tidspunkt, hvor en person underrettes om, at han "*är skäligen misstänkt för brott*", dvs. når der sker underretning om, at der foreligger begrundet mistanke. Dette må antages at svare til tidspunktet for sigtelsen efter dansk ret. Det fremgår endvidere, at dette eksempelvis indebærer, at direktivet ikke finder anvendelse, når en person kun er mistænkt for en forbrydelse (dvs. ikke begrundet mistanke) og i den anledning afhøres. Hvis der derimod under et sådant forhør fremkommer oplysninger, der gør, at mistankegraden stiger til begrundet mistanke, bør afhøringen midlertidigt afbrydes, således at den mistænkte kan informeres herom og om sine rettigheder.

Til støtte for denne fortolkning kan endvidere anføres, at direktivet bygger på EMRK artikel 6, stk. 1, der omhandler "en mod ham rettet anklage" (på engelsk "*criminal charge*"). Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har mere generelt givet udtryk for, at "*charge*" kan defineres som "*the official notification given to an individual by the competent authority of an allegation that he has committed a criminal offence*".

På ovenstående baggrund antages det i det følgende, at der ved "mistænkt" reelt må forstås "sigtet".

¹ Ifølge Gyldendals "Engelsk-Dansk Juridisk Ordbog", 3. udgave, 1. oplag, oversættes udtrykket "suspect" med "mistænkte" eller "sigtede". Ifølge Gyldendals "Dansk-Engelsk Juridisk Ordbog", 2. udgave, 1. oplag, oversættes udtrykket "mistænkt" med "suspect", mens udtrykket "sigtet" oversættes med "a suspect, a person charged with a criminal offence, a defendant, an accused". Udtrykket "tiltalt" oversættes med enten "defendant" eller "accused".

2.2.3. Direktivets *artikel 2, stk. 1*, afgrænser direktivets anvendelsesområde til perioden fra det tidspunkt, hvor en person af de kompetente myndigheder i en medlemsstat bliver gjort opmærksom på, at vedkommende er mistænkt eller tiltalt for at have begået en strafbar handling, indtil sagen afsluttes, dvs. indtil spørgsmålet om, hvorvidt den mistænkte eller tiltalte har begået den strafbare handling, er afgjort endeligt, herunder efter omstændighederne indtil der er idømt straf, og en eventuel ankesag er afgjort.

Det følger af *stk. 2*, at hvis lovgivningen i en medlemsstat fastsætter, at andre myndigheder end en domstol med kompetence til afgørelse af straffesager kan pålægge sanktioner for mindre alvorlige strafbare handlinger, og pålægningen af sanktioner kan appelleres til en sådan domstol, finder direktivet kun anvendelse på retssager ved den pågældende domstol efter en sådan appel.

Det fremgår af direktivets præambelbetragtning nr. 17, at hvis medlemsstater har andre myndigheder end en domstol med kompetence til afgørelse af straffesager, som har kompetence til at pålægge sanktioner for relativt mindre alvorlige strafbare handlinger – hvilket f.eks. kan være tilfældet for færdselsforseelser, som begås i stort omfang, og som konstateres efter færdselskontrol – ville det ikke være rimeligt at kræve, at den kompetente myndighed sikrer alle de rettigheder, der følger af direktivet. Det fremgår endvidere, at hvis lovgivningen i en medlemsstat fastsætter, at en sådan myndighed kan pålægge sanktioner for mindre alvorlige strafbare handlinger, og der er ret til appel til eller mulighed for på anden vis at indbringe sagen for en domstol med kompetence til afgørelse af straffesager, bør direktivet derfor kun finde anvendelse på sager ved domstolen med kompetence til afgørelse af straffesager efter en sådan appel eller indbringelse.

2.2.4. Direktivets *artikel 2, stk. 2*, indeholder som nævnt en undtagelse til direktivets anvendelsesområde. Hvis lovgivningen i en medlemsstat fastsætter, at andre myndigheder end en domstol med kompetence til afgørelse af straffesager kan pålægge sanktioner for mindre lovovertrædelser, og påleggelsen af sanktioner kan appelleres til en sådan domstol, finder direktivet efter undtagelsen kun anvendelse på retssager ved den pågældende domstol efter en sådan appel.

Ifølge retsplejelovens § 832, *stk. 1*, kan anklagemyndigheden i sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, i et bødeforelæg tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelserne og erklærer sig rede til inden

en nærmere angiven frist at betale en i bødeforelægget angivet bøde.

På visse ordninger er endvidere indført ordninger med såkaldte bødetilkendegivelser på stedet. Det indebærer, at politiet i visse tilfælde på gerningsstedet kan udfylde og udlevere en bødetilkendegivelse til den sigtede. Tilkendegivelsen fungerer som en underretning til den sigtede om sigtelsen og sagens forventede afgørelse. Tilkendegivelsen efterfølges af et brev til den sigtede fra bødekantoret med opfordring til at betale bøden på et vedhæftet girokort. Tilkendegivelse og brev udgør tilsammen et bødeforelæg.

Herudover kan det nævnes, at færdselslovens § 119 a indeholder regler om anklagemyndighedens anvendelse af bødeforelæg i sager om frakendelse af førerretten eller kørselsforbud som følge af nærmere angivne overtrædelser af færdselsloven, som ikke skønnes at medføre højere straf end bøde.

En udenretlig afslutning af en sag med et bødeforelæg forudsætter en reaktion fra den, der har modtaget bødeforelægget. Den pågældende skal således erklære sig skyldig i overtrædelser og villig til at betale bøden inden for en nærmere angiven frist. Vedkommendes passivitet indebærer således ikke en vedtagelse af bødeforelægget. Hvis vedkommende enten ikke reagerer på bødeforelægget eller meddeler, at han eller hun ikke vil vedtage bødeforelægget, må anklagemyndigheden indbringe sagen for retten.

Også andre myndigheder end politi og anklagemyndighed (såkaldte særmyndigheder) er i visse tilfælde tillagt kompetence til at udstede bødeforelæg.

Efter ordlyden af direktivet omfatter undtagelsen i artikel 2, stk. 2, tilfælde, hvor en anden myndighed end en domstol pålægger en sanktion, der kan appelleres til en domstol, og altså ikke bødeforelæg, hvor sagen som beskrevet ovenfor automatisk indbringes for en domstol, hvis den pågældende ikke reagerer på bødeforelægget.

Som nævnt er baggrunden for undtagelsen i artikel 2, stk. 2, ifølge direktivets præambelbetragtning nr. 17, at det ikke ville være rimeligt at kræve, at en myndighed, der uden at være en domstol har kompetence til at pålægge en sanktion for relativt mindre lovovertrædelser – f.eks. ved

færdselsforseelser, som begås i stort omfang, og som konstateres efter færdselskontrol – sikrer alle de rettigheder, der følger af direktivet. Hvis lovgivningen i en medlemsstat fastsætter, at en sådan myndighed kan pålægge sanktioner for mindre lovovertrædelser, og der er ret til appel til en domstol, bør direktivet derfor ifølge præambelbetragtningen kun finde anvendelse på sager ved domstolen efter en sådan appel.

Hensynet bag undtagelsesbestemmelsen i artikel 2, stk. 2, gør sig i lige så høj grad gældende i forhold til sager om bødeforelæg efter de danske regler. Der er desuden i bødeforelægssager mindst lige så effektiv adgang til domstolsprøvelse som i de sager, der er nævnt i ordlyden af direktivets undtagelsesbestemmelse. Det er derfor Justitsministeriets vurdering, at undtagelsesbestemmelsen finder anvendelse på bødeforelæg efter dansk ret. En tilsvarende fortolkning blev lagt til grund i forbindelse med det svenske lovforberedende arbejde, jf. Ds 2013.18, p. 44-46.

Det er herudover en betingelse for at anvende undtagelsesbestemmelsen, at der er tale om en ”mindre lovovertrædelse”. Det er imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse nærliggende at antage, at både sager om bødeforelæg, der udstedes af politiet, og sager om bødeforelæg, der udstedes af særmyndigheder, typisk vil være omfattet af undtagelsen i direktivets artikel 2, stk. 2.

Til støtte herfor kan endvidere anføres, at det fremgår af Kommissionens oprindeligt begrundede forslag, at direktivet ikke finder anvendelse i forbindelse med overtrædelse af konkurrencelovgivningen. Også af denne grund er det nærliggende at antage, at også andre forvaltningsmyndigheders bødeforelæg er undtaget fra direktivets anvendelsesområde.

Det antages umiddelbart på ovenstående baggrund, at direktivet ikke finder anvendelse på straffesager, der behandles af forvaltningsmyndigheder i forbindelse med overtrædelse af f.eks. konkurrencelovgivningen. Det antages ligeledes, at direktivet ikke finder anvendelse på politiets udstedelse af bødeforelæg. Det gælder dog, som det fremgår af artikel 2, stk. 2, ikke fra det tidspunkt, hvor sagen indbringes for en domstol

Hvis direktivet tilvælges, vil dets anvendelsesområde i forbindelse med gennemførelsen af direktivet imidlertid skulle fastlægges nærmere.

2.2.5. Direktivets artikel 1 og 2 vurderes på denne baggrund ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

2.3. Retten til information om rettigheder

2.3.1. Direktivets artikel 3 vedrører retten til information om rettigheder.

Efter bestemmelsen skal medlemsstaterne sikre, at enhver person, som er mistænkt eller tiltalt for at have begået en lovovertrædelse, straks – mundtligt eller skriftligt og i et enkelt og letforståeligt sprog – informeres om sine rettigheder inden for strafferetsplejen. Informationerne skal som minimum omfatte oplysninger om

1. retten til at få adgang til en advokat,
2. eventuelle rettigheder til gratis retshjælp og betingelserne herfor,
3. retten til at blive informeret om tiltalen, jf. artikel 6,
4. retten til tolkning og oversættelse, og
5. retten til ikke at udtale sig.

Der skal i den forbindelse tages hensyn til sårbare mistænkte eller tiltaltes særlige behov.

Det fremgår af direktivets præambelbetragtning nr. 19, at de kompetente myndigheder straks bør informere mistænkte eller tiltalte om de rettigheder i den nationale lovgivning, der er væsentlige for at sikre en retfærdig behandling af sagen, enten mundtligt eller skriftligt som fastsat i direktivet. Det fremgår endvidere, at for at åbne mulighed for at en praktisk og effektiv udøvelse af disse rettigheder, bør disse informationer gives rettidigt under sagens behandling og senest inden politiets eller en anden kompetent myndigheds officielle afhøring af den mistænkte eller tiltalte.

Det er efter direktivet valgfrit, om informationen gives skriftligt eller mundtligt.

Det må antages, at såfremt information gives senest inden den første afhøring, vil forpligtelserne efter direktivet være opfyldt.

2.3.2. Retsplejelovens kapitel 66 indeholder nærmere regler om en sigtets eller tiltaltes ret til at få beskikket en advokat.

Det følger således af retsplejelovens § 729 a, 1. pkt., jf. § 730, at sigtede er berettiget til at vælge en forsvarer til at stå ham bi.

Det er i retsplejelovens § 731, stk. 1, fastsat, at for så vidt sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller den valgte forsvarer udebliver, bliver en offentlig forsvarer at beskikke, a) når sigtede fremstilles for retten med henblik på varetægtsfængsling eller opretholdelse af anholdelsen, b) når der, forinden tiltale er rejst, skal afhøres vidner, eller besigtigelse skal ske eller syn eller skøn afgives til brug under hovedforhandling, dog at retshandlingen ej bliver at udsætte efter forsvarers tilstedekomst, når det må befrygtes, at beviset derved ville spildes, c) når der er spørgsmål om beslaglæggelse af en formue eller en del af denne, jf. § 802, stk. 3, d) når tiltale er rejst i sager, der skal behandles under medvirken af nævninger eller domsmænd, e) når tiltale er rejst i sager, i hvilke der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, f) når sagen ankes, og anken ikke straks afvises, g) når der i anledning af kære eller begæring om genoptagelse skal finde mundtlig forhandling sted, h) når vidners eller skønsmænds beedigede forklaring begæres til brug under en i udlandet indledet straffesag, i) i alle tilfælde, hvor retten i medfør af § 29, stk. 1, og stk. 3, nr. 3, beslutter, at afhøring af sigtede skal foregå for lukkede døre, j) samt når sager, hvor der er spørgsmål om fængselsstraf, fremmes i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 731, stk. 2, at i tilfælde, hvor tiltale er rejst i sager, i hvilke der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, og i det i § 831, stk. 4, nævnte tilfælde bliver offentlig forsvarer kun at beskikke, når den sigtede (eller hans værge) begærer det. Herom skal der gives sigtede lejlighed til at udtale sig. Det følger af § 831, stk. 4, at hvor sigtede ikke er anholdt eller varetægtsfængslet under retsmødet, skal sigtede tilbydes at få beskikket en forsvarer, inden sigtede giver samtykke efter stk. 1, nr. 2. Hvis der efter sigtedes ønske beskikkes en forsvarer, finder stk. 3 tilsvarende anvendelse.

I de øvrige tilfælde nævnt i retsplejelovens § 731, stk. 1, beskikkes forsvarer således automatisk, uanset om sigtede begærer det, medmindre denne har valgt en forsvarer. Det er i retsplejelovens § 732, stk. 2, 2. pkt., fastsat, at det af politirapporten skal fremgå, at den sigtede har modtaget behørig vejledning. Politiet drager omsorg for, at spørgsmålet indbringes for retten.

Retsplejeloven indeholder ikke regler om, at en sigtet eller tiltalt person skal informeres specifikt om retten til at få en advokat stillet til rådighed.

Det følger af § 1 i bekendtgørelse nr. 467 af 26. september 1978 om vejledning af sigtede om adgangen til at begære en forsvarer beskikket, som er udstedt med hjemmel i retsplejelovens § 732, stk. 2, 2. pkt., at når sigtelsen vedrører en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre højere straf end bøde, vejleder politiet sigtede om adgangen til at begære en offentlig forsvarer beskikket. Det fremgår af § 1, stk. 2, at vejledning altid kan undlades, når sigtelsen alene vedrører overtrædelse af færdselsloven.

Det fremgår af § 2, at vejledningen skal gives samtidig med, at sigtede gøres bekendt med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig, jf. retsplejelovens § 752, stk. 1. Det skal af politirapporten fremgå, at sigtede har modtaget behørig vejledning, jf. retsplejelovens § 732, stk. 2, 3. pkt.

Politiet har således pligt til at vejlede en sigtet i en straffesag om muligheden for at få beskikket en forsvarer i de tilfælde, hvor denne ikke har valgt en forsvarer, og hvor der ikke automatisk skal ske beskikkelse.

Med disse bestemmelser vurderes dansk ret at opfylde kravet i artikel 3 til information om retten til beskikkelse af en advokat.

2.3.3. *Artikel 3* må forstås således, at såfremt der efter national ret ydes gratis retshjælp i forbindelse med straffesager, skal der gives information herom.

Der ydes ikke efter dansk ret offentlig retshjælp til sigtede eller tiltalte i forbindelse med straffesager.

Det følger af retsplejelovens § 1007, stk. 1, at i straffesager, som forfølges af en offentlig myndighed, udredes omkostningerne ved sagens behandling og straffens fuldbyrdelse af det offentlige med forbehold af ret til at få dem erstattet efter reglerne herom.

Efter retsplejelovens § 1007, stk. 2, vedkommer vederlag til en valgt forsvarer ikke det offentlige; dog kan retten undtagelsesvis, når det efter sagens særlige omstændigheder findes rimeligt, at

sigtede har valgt den pågældende til forsvarer, hos det offentlige tilkende denne et beløb, der ikke kan overstige, hvad der i sagen ville være blevet tilkendt en beskikket forsvarer. Udgifter, der foranlediges ved skridt, som en tredjemand foretager i sin interesse, er ligeledes det offentlige uvedkommende. Det samme gælder udgifter i anledning af beviser, som sigtede fremskaffer uden rettens foranstaltning. Dog kan retten undtagelsesvis pålægge det offentlige at afholde sådanne udgifter helt eller delvis, når sigtede skønnes at have haft rimelig grund til at fremskaffe beviserne. Om udgifter, som udredes af det offentlige i medfør af dette stykke, gælder samme forbehold som i stk. 1 nævnt.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 1008, stk. 1, at hvis sigtede findes skyldig, er han pligtig at erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling. Dette omfatter bl.a. salær til beskikket forsvarer. Justitsministeren kan fastsætte takster til brug ved opgørelsen af det beløb, som sigtede skal betale til dækning af udgifter til sagkyndig bistand ved sagens behandling.

Det følger yderligere af retsplejelovens § 1010, at hvis tiltalte frifindes, eller sagen i øvrigt endes uden at have ført til sigtedes domfældelse, påhviler der ham ingen pligt til at udrede omkostninger, undtagen for så vidt disse måtte være forårsagede ved hans tilregnelige og retsstridige handlinger eller undladelser.

Politiet har efter dansk ret pligt til at vejlede sigtede om muligheden for at få beskikket en offentlig forsvarer, om end en sådan forsvarer ikke er gratis.

Henset til, at der alene er tale om en forpligtelse til at give information om *eventuelle* rettigheder til gratis retshjælp, og sådanne ikke findes i dansk ret i forhold til straffesager, vurderes direktivet ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser på dette punkt.

2.3.4. For så vidt angår kravet i artikel 3 til information om tiltalen i en straffesag bestemmer retsplejelovens § 834, stk. 1 og 2, at tiltale rejses ved et anklageskrift, som bl.a. skal indeholde oplysninger om den regel, der påstås overtrådt, og forbrydelsens kendetegn, som de fremgår af reglen, samt en kort beskrivelse af det forhold, der rejses tiltalte for, med en angivelse af tid, sted,

genstand, udførelsesmåde og andre nærmere omstændigheder, som er nødvendig for en tilstrækkelig og tydelige beskrivelse.

Af retsplejelovens § 835, stk. 2, fremgår endvidere, at anklagemyndigheden sender en kopi af anklageskriftet til tiltalte eller forkynder det for den pågældende straks efter indledning af sagen. Anklagemyndigheden skal senest samtidig med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, stk. 2, forkynde kopi af anklageskriftet for den pågældende. Af stk. 3 fremgår, at anklagemyndigheden eller retten sender kopi af anklageskriftet til forsvareren straks efter indledning af sagen, eller så snart forsvareren er beskikket for tiltalte.

Med disse bestemmelser vurderes dansk ret at opfylde kravet til information om tiltalen, idet det dog bemærkes, at der umiddelbart vurderes at kunne være behov for en lovændring, der fastlægger, at en sigtet – senest på tidspunktet for den første officielle afhøring – har ret til at blive informeret om, at han – såfremt han senere måtte blive tiltalte – vil have ret til information herom

2.3.5. Retsplejeloven indeholder ikke regler om, at en sigtet eller tiltalt skal informeres om retten til at få stillet en tolk til rådighed eller få oversat bestemte dokumenter, der indgår i straffesagens behandling, jf. artikel 3.

Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af EMRK artikel 5, stk. 2, at enhver, der anholdes, snarest muligt og på et sprog, som han eller hun forstår, skal underrettes om grundene til anholdelsen og om enhver sigtelse mod vedkommende.

Det følger endvidere af EMRK artikel 6, stk. 3, litra a, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, snarest muligt skal have en udførlig underretning om indholdet af og årsagen til den sigtelse, der er rejst mod ham eller hende, på et sprog, som vedkommende forstår. Bestemmelsen indebærer, at myndighederne efter omstændighederne er forpligtet til at oversætte anklageskrift, tilsigelser mv.

Herudover følger det af EMRK artikel 6, stk. 3, litra e, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, har ret til at få vederlagsfri bistand af en tolk, hvis han eller hun ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes i retten. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i sin praksis fastslået, at retten til tolkebistand ikke er begrænset til tolkning under selve hovedforhandlingen, men omfatter tolkebistand generelt i forbindelse med straffesagens behandling. Domstolen har

således udtalt, at retten til tolkebistand omfatter alle dokumenter eller forklaringer i en retssag, som det er nødvendigt for den tiltalte at forstå for at kunne få en retfærdig rettergang.

En sigtet skal efter retsplejelovens § 752 inden politiets afhøring udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen. Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 758, stk. 2, at politiet snarest muligt skal gøre den anholdte bekendt med sigtelsen og tidspunktet for anholdelsen. I overensstemmelse med EMRK artikel 5 og 6, jf. umiddelbart ovenfor, skal de nævnte oplysninger gives på et sprog, som sigtede/den anholdte kan forstå.

Retsplejelovens § 149 indeholder nærmere regler om tolkning og oversættelse i retssager. Det følger heraf, at i straffesager skal afhøring af en person, som ikke taler dansk, så vidt muligt ske ved hjælp af translatør.

Det følger i øvrigt af cirkulæreskrivelse nr. 11159 af 6. februar 1973 til politiet om oversættelse af domme, at udlændinge, der ikke taler dansk, efter begæring bør have udleveret oversættelse af en ham her i landet overgået straffedom til et for ham forståeligt sprog, om muligt hans eget.

For så vidt angår retten til information om ret til tolkning og oversættelse antages det uanset det ovenfor anførte om EMRK, at et tilvalg af direktivet – for et sikre en fuldt korrekt implementering af direktivet – vil forudsætte ændringer i retsplejeloven med henblik på udtrykkelig lovfæstelse af retten til information om retten til tolkning.

Tilvælges tillige direktivet om retten til tolke- og oversætterbistand i straffesager med den virkning, at der er ret til tolkning og oversættelse i videre omfang, vil det også skulle fremgå af loven, at sigtede eller tiltalte har ret til information herom.

2.3.6. Efter retsplejelovens § 752, stk. 1, skal en sigtet inden politiets afhøring udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med, at den pågældende ikke er forpligtet til at udtale sig. Det skal af rapporten fremgå, at disse regler er iagttaget.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 861, at anklageren (i forbindelse med hovedforhandlingen af en straffesag) oplæser anklageskriftet, hvorefter rettens formand gør tiltalte bekendt med, at tiltalte ikke har pligt til at udtale sig.

Med disse bestemmelser vurderes dansk ret at opfylde kravet i direktivets artikel 3 til information om retten til ikke at udtale sig.

2.4. Meddelelse om rettigheder i forbindelse med anholdelse

2.4.1. Artikel 4 vedrører meddelelse om rettigheder i forbindelse med anholdelse.

Efter *stk. 1* skal medlemsstaterne sikre, at en mistænkt eller tiltalt, der anholdes eller tilbageholdes, straks modtager en skriftlig meddelelse om rettigheder. Den pågældende skal have lejlighed til at læse meddelelsen om rettigheder og skal have lov til at beholde den hos sig i al den tid, vedkommende er frihedsberøvet.

Efter *stk. 2* skal meddelelsen udover de informationer, der er anført i *stk. 3*, indeholde information om

1. retten til aktindsigt i materiale i sagen,
2. retten til, at konsulære myndigheder og én person underrettes,
3. retten til at få adgang til akut lægehjælp, og
4. det maksimale antal timer eller dage, den pågældende vil kunne være frihedsberøvet, inden vedkommende stilles for en retslig myndighed.

Efter *stk. 3* skal meddelelsen også indeholde grundlæggende information om enhver mulighed for i henhold til national lovgivning at anfægte anholdelsens lovlighed, opnå en prøvelse af tilbageholdelsen eller anmode om midlertidig løsladelse.

Efter *stk. 4* skal meddelelsen om rettigheder affattes i enkelt og letforståeligt sprog. Som bilag til direktivet er optrykt en vejledende standardformulering til en sådan meddelelse om rettigheder.

Efter *stk. 5* skal medlemsstaterne sikre, at den mistænkte eller tiltalte modtager meddelelsen om rettigheder skriftligt på et sprog, vedkommende forstår. Hvis meddelelsen om rettigheder ikke foreligger på det relevante sprog, skal den mistænkte eller tiltalte informeres om sine rettigheder mundtligt på et sprog, vedkommende forstår. I så fald skal den pågældende have udleveret en meddelelse om rettigheder på et sprog, vedkommende forstår, uden unødigt ophold.

Det fremgår af direktivets præambelbetragtning nr. 21, at henvisninger i direktivet til mistænkte eller tiltalte, der anholdes eller tilbageholdes, bør forstås som en henvisning til enhver situation, hvor mistænkte eller tiltalte personer under en straffesag frihedsberøves, jf. artikel 5, stk. 1, litra c, i EMRK som fortolket i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis.

Det fremgår af direktivets præambelbetragtning nr. 38 bl.a., at en praktisk og effektiv gennemførelse af visse af bestemmelserne, f.eks. pligten til at informere den mistænkte eller tiltalte om vedkommendes rettigheder i et enkelt og letforståeligt sprog, kan opnås med forskellige midler, herunder ikke-lovgivningsmæssige foranstaltninger såsom passende uddannelse af de kompetente myndigheder eller ved en meddelelse om rettigheder i et enkelt og ikke-teknisk sprog, så den let kan forstås af en lægmand uden kendskab til strafferetspleje.

2.4.2. Det følger af EMRK artikel 5, stk. 2, at enhver, der anholdes, snarest muligt og på et sprog, som han eller hun kan forstå, skal underrettes om grundene til anholdelsen og om enhver sigtelse mod vedkommende.

Det følger af retsplejelovens § 758, stk. 2, at politiet snarest muligt skal gøre en person, der er anholdt, bekendt med sigtelsen og tidspunktet for anholdelsen. Det skal af rapporten fremgå, at denne regel er iagttaget.

Det følger af retsplejelovens § 760, stk. 1, at enhver, der anholdes, skal løslades, så snart begrundelsen for anholdelse ikke længere er til stede. Tidspunktet for løsladelsen skal fremgå af rapporten. Det følger endvidere af retsplejelovens § 760, stk. 2, at den anholdte, der ikke forinden er løsladt, inden 24 timer efter anholdelsen skal fremstilles for en dommer. Tidspunktet for anholdelsen og for fremstillingen i retten anføres i retsbogen.

I cirkulæreskrivelse nr. 9155 af 18. marts 2010 til politi og anklagemyndighed om anholdtes ret til underretning af pårørende mv., kontakt til advokat og nationale repræsentation samt adgang til læge fastsættes nærmere regler om anholdtes adgang til selv at underrette pårørende mv. om anholdelsen, kontakte en advokat samt anmode om at blive tilset af en læge, når anholdte er indtransporteret til politistation el. lign. Cirkulæreskrivelsen bevirker ikke en indskrænkning i politiets pligt til af egen

drift om fornødent at underrette pårørende eller sørge for, at den anholdte får bistand af en advokat eller en læge. Retningslinjerne for anholdelser inden for strafferetsplejen finder i fornødent omfang tilsvarende anvendelse i tilfælde, hvor en person er taget i forvaring af politiet, uden at der er tale om en anholdelse i strafferetsplejens former, f.eks. vidner, fagedklienter og frihedsberøvede efter politiloven.

Det fremgår endvidere, at den anholdte skal orienteres om de rettigheder, der følger af cirkulæreskrivelsen. Orienteringen af den anholdte skal gennemføres på et sprog, som den anholdte forstår.

For så vidt angår information til anholdte personer har Rigspolitiet udarbejdet en skriftlig vejledning, der udleveres til den anholdte, når denne er indbragt på politistationen. Vejledningen foreligger indtil videre på dansk, engelsk, tysk, fransk, spansk, tyrkisk og arabisk.

Den skriftlige vejledning skal ifølge den nævnte cirkulæreskrivelse, punkt 1.2, altid udleveres til den anholdte, medmindre det er åbenbart, at den pågældende ikke forstår en af de sproglige versioner, vejledningen foreligger i. I så fald skal vejledning om den anholdtes rettigheder uden ugrundet ophold sikres på anden måde – eventuelt ved tilkaldelse af tolk. I tilfælde af at det helt undtagelsesvist måtte vise sig ikke at være muligt at vejlede den anholdte om rettighederne efter denne cirkulæreskrivelse, inden den pågældende skal løslades – f.eks. fordi det ikke er muligt at tilvejebringe tolkebistand – bør en skriftlig vejledning på engelsk i almindelighed udleveres til den anholdte ved løsladelsen.

Vejledningen indeholder bl.a. oplysninger om den anholdtes ret til at kontakte familie eller arbejdsgiver for at orientere dem om anholdelsen, retten til at blive fremstillet for en dommer inden for 24 timer, retten til at kontakte en advokat, retten til at kontakte en læge og retten til at kontakte relevante konsulære myndigheder.

Det fremgår yderligere af cirkulæreskrivelsen, at iagttagelse af ovenstående regler noteres i anholdelsesrapporten eller lignende. Hvis der ikke udarbejdes anholdelsesrapport eller lignende, skal der i stedet foretages notat i døgnrapporten. Er orientering af den anholdte ikke sket ved udlevering af den skriftlige vejledning på dansk, anføres tillige, hvordan orienteringen er sket. I tilfælde af at det har været nødvendigt at løslade den anholdte, uden at det har været muligt at

orientere anholdte på et sprog, den anholdte forstår, skal det udtrykkeligt anføres, hvordan vejledning er søgt sikret, herunder hvad politiet har gjort for at finde en tolk.

Henset til at retten til information om sigtelsen senest efter anholdelsen er lovfæstet i retsplejelovens § 758, stk. 2, og henset til direktivets præambelbetragtning nr. 38 sammenholdt med at ovenstående vejledning opfylder skriftlighedskravet i direktivets artikel 4, vurderes dansk ret umiddelbart at opfylde kravet til skriftlig information i forbindelse med anholdelse, bortset fra kravet om information om retten til at få prøvet anholdelsens lovlighed. Den ovennævnte vejledning vil dog skulle opdateres således, at den også indeholder information om retten til aktindsigt og information om retten til tolkning og oversættelse samt information om retten til ikke at udtale sig samt information om retten til at få prøvet anholdelsens lovlighed.

Det bemærkes i øvrigt for så vidt angår information om retten til aktindsigt, der er reguleret i retsplejelovens §§ 729 a-729 c, jf. punkt 7 nedenfor, at det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 729 b, at politiet, i hvert fald når sagen er klar til afgørelse ved bødeforlæg, eller når der rejses tiltale, og det er klarlagt, at der ikke vil medvirke forsvarer ved sagens behandling i retten, vejleder sigtede om adgangen til aktindsigt, jf. lovforslag nr. L 23 af 8. oktober 2003. Dette er endvidere reflekteret i Rigsadvokaten informerer 36/2004, side 3, hvoraf fremgår, at politiet vejleder en sigtet om muligheden for at søge aktindsigt senest på det tidspunkt, hvor sagen er klar til afgørelse ved bødeforlæg. Det fremgår endvidere, at hvor det drejer sig om en sag, hvor der rejses tiltale, skal vejledningen gives, når det er klart, at der ikke vil medvirke forsvarer ved sagens behandling.

Implementering af denne bestemmelse kunne med henvisning til direktivets præambelbetragtning nr. 38 antages ikke at nødvendiggøre lovændringer, men alene en ændring af administrativ praksis. Der tages dog forbehold for, at der kan være behov for at lovfæste den praksis, der følges på området, og det vil således skulle afklares nærmere, om en lovfæstelse af den nævnte cirkulæreskrivelse og den beskrevne administrative praksis vil være påkrævet for at sikre en fuldt korrekt implementering af direktivet.

2.5. Meddelelse om rettigheder under sager angående en europæisk arrestordre

2.5.1. Artikel 5 vedrører meddelelse om rettigheder under sager angående europæisk arrestordre.

Efter *stk. 1* skal medlemsstaterne sikre, at enhver, der anholdes med henblik på fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre, straks modtager en passende meddelelse om rettigheder indeholdende information om den pågældendes rettigheder i henhold til national lovgivning om gennemførelse af rammeafgørelse 2002/584/RIA i den fuldbyrdende medlemsstat.

Efter *stk. 2* skal meddelelsen om rettigheder affattes i et enkelt og letforståeligt sprog. Som bilag II til direktivet er optrykt en vejledende standardformulering til en sådan meddelelse om rettigheder. Det fremgår af den vejledende standardformulering, at der informeres om

1. rettigheder efter den europæiske arrestordre,
2. retten til advokatbistand,
3. retten til tolkning og oversættelse,
4. reglerne om mulighed for samtykke, og
5. retten til høring af en retslig myndighed.

Det følger af direktivets præambelbetragtning nr. 39, at den som bilag II til direktivet optrykte standardformulering har vejledende karakter for medlemsstaterne, og at medlemsstaterne ikke er forpligtet til at anvende standardformuleringen, ligesom medlemsstaterne kan ændre standardformuleringen for at tilpasse den til nationale regler og tilføje yderligere nyttig information.

2.5.2. Det følger af artikel 11, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (2002/584/RIA), at en eftersøgt, der anholdes, af den kompetente fuldbyrdende judicielle myndighed i overensstemmelse med sin nationale lovgivning skal informeres om den europæiske arrestordre og om dens indhold samt muligheden for at give samtykke til at blive overgivet til den udstedende judicielle myndighed.

Rammeafgørelsen blev gennemført ved lov nr. 433 af 10. juni 2003 om ændring af lov om udlevering af lovovertrædere og lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige.

Udleveringsloven indeholder ikke udtrykkelige regler om retten til information for personer, hvis sag har tilknytning til fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre.

Det fremgår dog af udleveringslovens § 18 b, stk. 1, (om behandlingen af sager om udlevering til medlemsstater i Den Europæiske Union), at bestemmelserne i retsplejelovens 4. bog med de fornødne lempelser gælder for politiets undersøgelse af, hvorvidt betingelserne for udlevering er opfyldt. Det følger endvidere af § 18 b, stk. 3, at reglerne i retsplejelovens kapitel 66 om beskikkelse og valg af forsvarer finder tilsvarende anvendelse, når der iværksættes undersøgelse til afgørelse af, om betingelserne for udlevering er opfyldt.

Henset til, at der er tale om en henvisning til de gældende regler i retsplejeloven, må de samme betragtninger, som er anført ovenfor under pkt. 2.3.2, 2.3.5 og 2.4.2 vedrørende artikel 3 og 4, gøre sig gældende i forhold til information om retten til advokatbistand og retten til information om tolkning og oversættelse. Det kan endvidere nævnes, at Rigspolitiets vejledning til anholdte, der er beskrevet ovenfor under pkt. 2.4.2, også må antages at finde anvendelse for personer, der er anholdt med henblik på udlevering efter den europæiske arrestordre.

Det følger af udleveringslovens § 18 b, stk. 4, at efter afslutningen af politiets undersøgelse forelægges spørgsmålet om udlevering justitsministeren til afgørelse. Bestemmelserne i §§ 15, stk. 2, og 16 (om behandlingen af sager om udlevering til stater *uden for* Den Europæiske Union) finder tilsvarende anvendelse.

Det følger af udleveringslovens § 15, stk. 2, at hvis ministeren træffer beslutning om udlevering, skal den pågældende samtidig med, at der gives ham meddelelse om beslutningen, gøres bekendt med adgangen til domstolsprøvelse efter § 16 og med fristen for fremsættelse af anmodning herom.

Det følger af udleveringslovens § 16, stk. 1, at den, der efter justitsministerens beslutning skal udleveres, kan forlange, at politiet indbringer spørgsmålet om beslutningens lovlighed for retten på det sted, hvor han opholder sig. Det følger af § 16, stk. 2, at anmodning herom skal fremsættes inden 3 dage efter, at beslutningen er meddelt den pågældende. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan justitsministeren tillade, at beslutningen indbringes for retten, selv om anmodning herom først fremsættes efter fristens udløb. Det følger af § 16, stk. 3, at rettens afgørelse træffes ved kendelse. Det følger endvidere, at kære til landsretten kun kan ske inden for en frist på 3 dage.

Det følger af udleveringslovens § 18 c, at den, der på grundlag af en europæisk arrestordre begæres udleveret, i et retsmøde kan meddele samtykke til udlevering. Den pågældende kan endvidere i et retsmøde meddele samtykke til at blive draget til ansvar og blive udleveret videre til en tredje

medlemsstat for andre strafbare handlinger begået før udleveringen end den, der sker udlevering for. Retten vejleder den pågældende om følgerne af samtykke efter denne bestemmelse.

Henset til at retsplejelovens regler finder tilsvarende anvendelse for så vidt angår retten til advokatbistand, vurderes dansk ret at opfylde direktivet på dette punkt.

For så vidt angår retten til information om ret til tolkning og oversættelse gør samme konklusion som nævnt ovenfor under pkt. 2.3.5 sig gældende.

For så vidt angår information om ret til høring af en retslig mulighed vurderes dansk ret med ovenstående bestemmelser i udleveringsloven umiddelbart at opfylde direktivets krav.

For så vidt angår information om muligheden for at samtykke vurderes det forhold, at retten vejleder den pågældende om følgerne af samtykke, jf. udleveringslovens § 18 c, umiddelbart som tilstrækkeligt til, at direktivets krav om information om mulighed for samtykke er opfyldt.

Der vurderes imidlertid umiddelbart at være behov for en lovændring for så vidt angår retten til information om den europæiske arrestordre.

2.6. Retten til information om tiltalen

2.6.1. Direktivets artikel 6 vedrører retten til information om tiltalen.

Efter *stk. 1* skal medlemsstaterne sikre, at en mistænkt eller tiltalt modtager information om den strafbare handling, som udgør grundlaget for mistanken eller tiltalen. Denne information gives straks og i en tilstrækkelig detaljeret form til at sikre en retfærdig behandling af sagen og en effektiv udøvelse af retten til et forsvar.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne sikre, at mistænkte eller tiltalte, der anholdes eller tilbageholdes, informeres om grundene til anholdelsen eller tilbageholdelsen, herunder om den strafbare handling, som vedkommende mistænkes eller tiltales for at have begået.

Efter *stk. 3* skal medlemsstaterne sikre, at der, senest når grundlaget for tiltalen forelægges for en

domstol, gives detaljeret information om tiltalen, herunder den strafbare handling art og den juridiske kvalificering af den, og om karakteren af den mistænkte eller tiltaltes påståede deltagelse i udøvelsen af denne strafbare handling.

Efter *stk. 4* skal medlemsstaterne sikre, at en mistænkt eller tiltalt straks informeres om enhver ændring i de oplysninger, der gives i medfør af artikel 6, hvis dette er nødvendigt for at sikre en retfærdig behandling af sagen.

2.6.2. Det følger af EMRK artikel 6, stk. 3, litra a, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, snarest muligt skal have en udførlig underretning om indholdet af og årsagen til den sigtelse, der er rejst mod den pågældende, på et sprog, som vedkommende forstår. Bestemmelsen stiller ikke krav om, at underretningen gives i en bestemt form.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i sin praksis fastslået, at underretningen skal være mere konkret og detaljeret udformet, når en person er anklaget for en lovovertrædelse (EMRK artikel 6, stk. 2, litra a), end den underretning, der kræves, når en person er anholdt (EMRK, artikel 5, stk. 2). Underretningen skal således indeholde oplysning om, dels hvilken handling eller undladelse anklagen vedrører, dels en angivelse af hvilke retsregler der påstås overtrådt. Oplysninger må samtidig være tilstrækkeligt detaljerede til, at den anklagede kan forberede sit forsvar, men detaljeringsgraden afhænger i øvrigt af sagens konkrete omstændigheder.

Herudover følger det af EMRK artikel 6, stk. 3, litra b, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, har ret til at få tilstrækkelig tid til at forberede sit forsvar. Bestemmelsen indebærer, at den anklagede i en straffesag skal sikres mulighed for en reel adgang til at få sine indvendinger mod f.eks. tiltalen bedømt.

Det følger af retsplejelovens § 752, stk. 1, at inden politiet afhører en sigtet, skal han udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 758, stk. 2, at politiet snarest muligt skal gøre den anholdte bekendt med sigtelsen og tidspunktet for anholdelsen.

Det følger af retsplejelovens § 834, stk. 1, at tiltale rejses ved et anklageskrift, som bl.a. skal indeholde oplysninger om den regel, der påstås overtrådt, og forbrydelsens kendetegn, som de

fremgår af reglen, forbrydelsens navn, hvis loven indeholder angivelse heraf, straffehjemmelen, og en kort beskrivelse af det forhold, der rejses tiltalte for, med en angivelse af tid, sted, genstand, udførelsesmåde og andre nærmere omstændigheder, som er nødvendig for en tilstrækkelig og tydelige beskrivelse, samt i givet fald de strafforhøjelses- eller strafnedsættelsesgrunde, der vil blive påberåbt.

Det følger desuden af retsplejelovens § 835, stk. 2, at anklagemyndigheden sender en kopi af anklageskriftet til tiltalte eller forkynder det for den pågældende straks efter indledning af sagen. Anklagemyndigheden skal senest samtidig med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, stk. 2, forkynde kopi af anklageskriftet for den pågældende. Af stk. 3 fremgår, at anklagemyndigheden eller retten sender kopi af anklageskriftet til forsvareren straks efter indledning af sagen, eller så snart forsvareren er beskikket for tiltalte.

Anklagemyndigheden kan udvide påtalen. Politi- og anklagemyndigheden kan – hvis betingelserne i øvrigt er til stede – uden videre sigte den sigtede eller anklagede for yderligere forhold, der f.eks. opdages i forbindelse med efterforskning af det forhold, der gav anledning til den oprindelige sigtelse. Hvis tiltale ikke er rejst på tidspunktet for de yderligere sigtelser, kan disse blot indarbejdes i det anklageskrift, der sendes til retten. Er tiltalte imidlertid rejst, må de yderligere påsigtede forhold søges inddraget under straffesagen efter reglerne i § 836.

Indtil hovedforhandlingen er påbegyndt, og således også efter at anklageskriftet er indleveret til retten, kan tiltalen udvides ved indlevering og forkyndelse af et (tillægs)anklageskrift.

Det følger således af retsplejelovens § 836, stk. 1, at anklagemyndigheden inden hovedforhandlingen af straffesagen kan berigtige angivelser i anklageskriftet eller udvide tiltalen til andre strafbare forhold end de forhold, der er nævnt i anklageskriftet. Det fremgår endvidere, at berigtigelser og udvidelser sker ved indlevering og forkyndelse af yderligere eller nyt anklageskrift.

Den tiltalte vil normalt have fornøden tid til at forberede sit forsvar over for de nye tiltalepunkter, men er dette ikke tilfældet, kan det blive nødvendigt at udsætte sagen eller eventuelt at udskille det nye forhold til senere behandling efter § 706 sammenholdt med § 705.

Det følger endvidere af § 836, stk. 2, at under hovedforhandlingen kan anklagemyndigheden med rettens samtykke udvide tiltalen til andre strafbare forhold end det forhold, der er nævnt i anklageskriftet, hvis tiltalte samtykker, eller hvis det forhold, der er spørgsmål om at inddrage, er

begået under selve hovedforhandlingen. Udvidelsen sker efter rettens bestemmelse ved tilføjelse på anklageskriftet eller tilførsel i retsbogen. Det samme gælder om berigtigelser, som anklagemyndigheden under hovedforhandlingen foretager i anklageskriftet. Det følger yderligere af § 836, stk. 3, at hvis tiltalte ikke samtykker i udvidelser af tiltalen, må anklagemyndigheden rejse ny sag mod tiltalte. Henset til, at tiltalte vil være til stede under hovedforhandlingen, opfylder denne bestemmelse kravet om ”straks i artikel 6, stk. 4.

Det følger af retsplejelovens § 837, stk. 1, at samtidig med indleveringen af anklageskriftet eller snarest muligt derefter skal anklagemyndigheden til retten indlevere en udskrift af de retslige undersøgelses- og bevishandlinger, der er foretaget i sagen, sagens øvrige dokumenter og andre synlige bevismidler og en fortegnelse over de beviser, som anklagemyndigheden ønsker at føre.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 838, stk. 1, at anklagemyndigheden uden ophold skal sende forsvareren en kopi af bevisfortegnelsen uden angivelse af adresser og en udskrift af de undersøgelses- og bevishandlinger, der er foretaget i sagen. Anklagemyndigheden skal i øvrigt så vidt muligt gøre sagens dokumenter og andre synlige bevismidler tilgængelige på hensigtsmæssig og betryggende måde og underrette forsvareren herom.

I øvrigt følger tiltaltes (ubetingede) ret til udskrift af dommen af retsplejelovens § 219 a, stk. 5. Det følger endvidere af § 219 a, stk. 5, at hvis sagen i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes. Endelig fremgår, at hvis sagen er fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig.

Med disse bestemmelser vurderes dansk ret umiddelbart at være i overensstemmelse med direktivets krav om retten til information om tiltalen.

2.7. Adgang til aktindsigt i materiale i sagen

2.7.1. Direktivets artikel 7 vedrører adgang til aktindsigt i materiale i sagen.

Efter *stk. 1* sikrer medlemsstaterne, når en person anholdes eller tilbageholdes på et hvilket som helst stadium af straffesagen, at dokumenter vedrørende den konkrete sag, som de kompetente myndigheder er i besiddelse af, og som er væsentlige for, at lovligheden af anholdelsen eller

tilbageholdelsen effektivt kan anfægtes i overensstemmelse med den nationale lovgivning, stilles til rådighed for anholdte personer eller deres advokater.

Efter *stk. 2* sikrer medlemsstaterne, at der gives mistænkte eller tiltalte eller deres advokat adgang til aktindsigt i mindst alt materiale, som de kompetente myndigheder er i besiddelse af, hvad enten dette er til fordel eller ulempe for den mistænkte eller tiltalte, med henblik på at sikre en retfærdig behandling af sagen og på forberedelse af forsvaret.

Efter *stk. 3* skal aktindsigt i det i *stk. 2* nævnte materiale, med forbehold af *stk. 1*, gives i tide til, at det reelt bliver muligt at udøve retten til et forsvar, og senest når grundlaget for tiltalen forelægges for en domstol til bedømmelse. Kommer de kompetente myndigheder i besiddelse af yderligere materiale, gives der aktindsigt heri i tide til, at materialet kan tages i betragtning.

Efter *stk. 4* kan aktindsigt i bestemt materiale, som en undtagelse til *stk. 2* og *3*, og forudsat at dette ikke hindrer retten til en retfærdig rettergang, afslås, hvis sådan aktindsigt kunne medføre en alvorlig trussel imod en anden persons liv eller grundlæggende rettigheder, eller hvis et sådant afslag er strengt nødvendigt for at beskytte en vigtig offentlig interesse, f.eks. såfremt aktindsigten kunne hindre en igangværende efterforskning eller være til alvorlig skade for den nationale sikkerhed i den medlemsstat, hvor straffesagen indledes. Medlemsstaterne sikrer, at afgørelsen om at afslå aktindsigt i bestemt materiale i medfør af *stk. 4* i overensstemmelse med procedurerne i national lovgivning træffes af en retslig myndighed eller i det mindste kan prøves ved en domstol.

Efter *stk. 5* skal sådan aktindsigt gives gratis.

2.7.2. EMRK artikel 6, stk. 3, litra b (sammenholdt med artikel 6, stk. 1) indebærer, at den anklagede efter omstændighederne skal have adgang til aktindsigt i sagens materiale. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i sin praksis fastslået, at denne ret kan begrænses til, at aktindsigten alene gives til den anklagedes forsvarer. Det følger endvidere af domstolens praksis, at anklagemyndigheden har pligt til at gøre forsvaret bekendt med alt relevant bevismateriale for eller imod tiltalte, og at retten til aktindsigt kan begrænses af hensyn til f.eks. den nationale sikkerhed eller beskyttelse af vidner og andre.

Retsplejelovens §§ 729 a-729 c indeholder regler om den sigtedes og forsvarerens aktindsigt i sagens akter, hvor straffesagen mod den pågældende fortsat er under behandling.

Det fremgår af retsplejelovens § 729 a, stk. 2, at retten meddeler forsvareren kopi af indførsler i retsbøgerne vedrørende sagen. Forsvareren kan gøre sigtede bekendt med kopierne med de undtagelser, der følger af retsplejelovens §§ 748 (hensyn til fremmed magter, til statens sikkerhed, sagens opklaring eller tredjemand) og 856 (bl.a. hensynet til et vidne). Efter bestemmelsen kan retten endvidere pålægge forsvareren ikke at overlevere kopierne til sigtede eller andre, hvis det må befrygtes, at kopierne vil blive benyttet på retsstridig måde.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, at forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Forsvareren skal have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Forsvareren må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre. Det fremgår af bestemmelsen, at politiet giver samtykke til overleveringen, hvis det findes ubetænkeligt.

Det følger af en kendelse afsagt af Højesterets den 28. oktober 2004, at bestemmelsen i § 729 a, stk. 3, må fortolkes i lyset af det almindelige objektivitetsprincip, hvorefter anklagemyndigheden er forpligtet til at fremlægge alle oplysninger, der måtte have betydning for skyldsspørgsmålet, jf. herved også EMRK artikel 6.

Det fremgår endelig af § 729 a, stk. 4, at politiet kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra politiet, hvis det er nødvendigt af hensyn til fremmede magter, til statens sikkerhed, til sagens opklaring, til tredjemand eller til efterforskningen af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13 (om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed samt forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.). Et sådant pålæg kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

Efter retsplejelovens § 729 b, stk. 1, skal en sigtet uden forsvarer efter anmodning have adgang til hos politiet at gøre sig bekendt med indførsler i retsbøgerne vedrørende sagen, medmindre andet følger af de nævnte bestemmelser i retsplejelovens §§ 748 og 856. Politiet skal efter anmodning

udlevere kopi af indførelserne til sigtede, medmindre det må befrygtes, at kopierne vil blive benyttet på en retsstridig måde.

Efter retsplejelovens § 729 b, stk. 2, skal en sigtet uden forsvarer endvidere efter anmodning have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Anmodningen kan dog i visse tilfælde afslås af politiet, jf. § 729 a, stk. 4. Politiet udleverer efter anmodning endvidere kopi af materialet til sigtede, hvis det findes ubetænkeligt.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen i retsplejelovens § 729 b, stk. 2 (lovforslag nr. L 23 af 8. oktober 2003), at hensynet til bl.a. sagens opklaring og tredjemand kan varetages i nøjagtig samme omfang, som når der er en forsvarer. Det bemærkes i den forbindelse, at disse hensyn i sagens indledende faser ofte vil kunne begrunde ret vide indskrænkninger i sigtedes aktindsigt.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 729 b, stk. 2, at en begrænsning i sigtedes aktindsigt bortfalder senest inden hovedforhandlingen eller et retsmøde med henblik på sagens behandling som tilståelsessag, eller hvis sagen afsluttes ved tiltalefrafald.

Det fremgår i den forbindelse af bemærkningerne til bestemmelsen, at politiets beslutning om at begrænse sigtedes adgang til at gøre sig bekendt med materialet principielt kan indbringes for retten til afgørelse efter retsplejelovens § 746. De hensyn, der begrunder begrænsningen, kan imidlertid efter omstændighederne også begrunde, at sigtede ikke orienteres om, at politiet har tilvejebragt materiale, som sigtede indtil videre ikke kan få adgang til at gøre sig bekendt med. I praksis vil sigtede derfor ikke altid straks have mulighed for at indbringe spørgsmålet for retten efter retsplejelovens § 746. En begrænsning i sigtedes aktindsigt bortfalder imidlertid som nævnt senest inden hovedforhandlingen. Hvis sagen afgøres indenretsligt, herunder ved et tiltalefrafald med vilkår, vil sigtede således altid have haft mulighed for at gøre sig bekendt med sagens samlede materiale, inden afgørelsen træffes, medmindre retten har truffet afgørelse efter § 729 c, jf. L nr. 23 af 8. oktober 2010. Det fremgår i den forbindelse af forarbejderne til bestemmelsen, at hvis sigtede på et tidligere tidspunkt har anmodet om at få adgang til at gennemgå det materiale, politiet har tilvejebragt, men foreløbig ikke har fået adgang til hele materialet, bør politiet af egen drift orientere sigtede om, at begrænsningen er bortfaldet. Som nævnt indledningsvis bør sigtede endvidere under alle omstændigheder vejledes om adgangen til aktindsigt, når der rejses tiltale, og det er klarlagt, at der ikke vil medvirke forsvarer ved sagens behandling i retten. Sigtede skal have

adgang til at gennemgå materialet i så god tid inden hovedforhandlingen eller retsmødet med henblik på sagens behandling i medfør af § 922 eller sagens afslutning ved tiltalefrafald, at sigtede har mulighed for at varetage sine interesser under hovedforhandlingen eller retsmødet.

Det fremgår endelig af retsplejelovens § 729 c, stk. 1, at retten efter anmodning fra politiet kan bestemme, at reglerne om forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt efter §§ 729 a og 729 b fraviges. Det fremgår, at der kan ske fravigelse, hvis det er påkrævet af hensyn til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring, tredjemands liv og helbred, efterforskningen af en anden verserende sag, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, eller beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder. Efter retsplejelovens § 729 c, stk. 2, kan afgørelse om fravigelse ikke træffes, hvis det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar. Dette vurderes at være på linje med artikel 7, stk. 4, som fastsætter, at begrænsningerne i retten til aktindsigt gælder med forbehold for retten til en retfærdig rettergang. Det fremgår endvidere af stk. 3, at forsvareren eller sigtede skal gøres bekendt med det øvrige indhold af materialet, hvis hensynene efter § 729 c, stk. 1, alene gør sig gældende for en del af materialet.

Det bemærkes, at i overensstemmelse med sprogbrugen i retsplejelovens kapitel 66 i øvrigt og for at undgå unødigt komplicerede bestemmelser anvendes i lovtæksten alene udtrykket ”sigtede”, der imidlertid også omfatter tiltalte.

Uanset journaliseringsmåden, opbevaringsformen mv., skal forsvareren have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, der er undergivet aktindsigt, jf. Rigsadvokatmeddelelse 7/2005.

Det lægges til grund, at det er i overensstemmelse med direktivet, at materiale ikke udleveres til sigtede, men til sigtedes forsvarer (medmindre sigtede ikke har en forsvarer, jf. § 729 b), idet direktivet henviser til ”anholdte personer eller deres advokater” (stk. 1) og ”mistænkte eller tiltalte eller deres advokat” (stk. 2).

En sigtets ret til aktindsigt efter den danske retsplejelovs §§ 729 a, stk. 2, og 729 b, stk. 1, jf. stk. 2, indtræder i forbindelse med sigtelsen, og retten til aktindsigt er løbende under efterforskningen, således at også materiale, som senere indgår i sagen, udleveres.

Afslag på aktindsigt efter § 729 b kan som nævnt ovenfor indbringes for retten efter retsplejelovens § 746, mens afgørelse efter § 729 c altid træffes af retten.

Hvis politiet eller anklagemyndigheden træffer afgørelse om afslag på aktindsigt, vil spørgsmålet således kunne prøves af domstolene.

Med disse bestemmelser vurderes dansk ret overordnet set umiddelbart at være i overensstemmelse med direktivets krav om adgang til aktindsigt i materiale i straffesagen. Det bemærkes dog, at det forhold, at sigtedes anmodning i et af de tilfælde, der er nævnt i retsplejelovens § 729 a, stk. 4, kan afslås af politiet jf. § 729 b, stk. 2, for sigtede, der ikke har en forsvarer, ikke vurderes at være i overensstemmelse med direktivets artikel 7, stk. 4, idet der i retsplejeloven henvises til ”tredjemand”, hvorimod der i direktivet, henvises til ”en alvorlig trussel imod en anden persons liv eller grundlæggende rettigheder”. Derimod vurderes § 729 a, stk. 4 – uanset at formuleringen ”tredjemand” er bredere end direktivets formulering – at være i overensstemmelse med direktivet for så vidt angår sigtede, der har en forsvarer, idet direktivet blot stiller krav om mistænkte eller tiltalte eller deres advokat. Problemstillingen opstår således ikke i forhold til § 729 a, stk. 4, men alene i forhold til § 729 b, stk. 2, hvor sigtede ikke har en forsvarer. På dette punkt vurderes der således at være behov for en lovændring.

2.8. Kontrol og retsmidler

2.8.1. Direktivets artikel 8 vedrører kontrol og retsmidler.

Efter *stk. 1* skal medlemsstaterne sikre, at der føres protokol over informationer, der gives den mistænkte eller tiltalte i overensstemmelse med artikel 3-6, efter proceduren for protokolførelse fastlagt i den pågældende medlemsstats lovgivning.

Efter *stk. 2* skal medlemsstaterne sikre, at mistænkte eller tiltalte eller dennes advokat har ret til i overensstemmelse med procedurerne i den nationale lovgivning at anfægte de kompetente myndigheders mulige undladelse af eller afslag på at fremlægge information i overensstemmelse med direktivet.

Det følger af direktivets præambelbetragtning nr. 36, at retten til kontrol og retsmidler ikke

indebærer en forpligtelse for medlemsstaterne til at sørge for en specifik appelprocedure, separat ordning eller klageprocedure, hvor en undladelse af eller et afslag på et fremlægge information eller videregive bestemt materiale i sagen, kan anfægtes.

2.8.2. Det følger af retsplejelovens § 34, at angående alle retshandlinger optages beretning i retsbogen.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 744, at politiet snarest udfærdiger rapport om de afhøringer, der foretages, og om andre efterforskningskridt, medmindre oplysning herom foreligger på anden måde.

Det følger yderligere af retsplejelovens § 751, stk. 1 og 2, at det væsentlige indhold af de afgivne forklaringer tilføres rapporterne, og særlig vigtige dele af forklaringerne gengives så vidt muligt med den afhørtes egne ord. Der skal gives den afhørte mulighed for at gøre sig bekendt med gengivelsen af forklaringen. Den afhørtes eventuelle rettelser og tilføjelser medtages. Den afhørte gøres bekendt med, at han ikke har pligt til at underskrive rapporten.

Det følger desuden af retsplejelovens § 752, stk. 1, 2. pkt., at det skal fremgå af rapporten, at reglerne om, at politiet, inden sigtede afhøres, skal gøre ham udtrykkelig bekendt med sigtelsen og med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig, er iagttaget.

Det følger af retsplejelovens § 758, stk. 2, at det skal fremgå af rapporten, at reglerne om, at politiet snarest muligt skal gøre den anholdte bekendt med sigtelsen og tidspunktet for anholdelsen, er iagttaget.

Det følger i øvrigt af retsplejelovens § 732, stk. 2, 2. pkt., at det i forbindelse med vejledning af sigtede om adgangen til at begære en forsvarer beskikket skal fremgå af politirapporten, at den sigtede har modtaget behørig vejledning.

Det følger af § 2, 2. pkt., i bekendtgørelse nr. 467 af 26. september 1978 om vejledning af sigtede om adgangen til at begære en forsvarer beskikket, at det af politirapporten skal fremgå, at sigtede har modtaget behørig vejledning, jf. retsplejelovens § 732, stk. 2, 3. pkt.

Klager over politiets efterforskning og sagsbehandling i straffesager skal i første omgang indgives til politidirektøren i den pågældende politikreds.

Det følger af retsplejelovens § 101, stk. 2, at statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning. Statsadvokaternes afgørelser kan ikke påklages til rigsadvokaten og justitsministeren, men vil kunne indbringes for domstolene.

Med disse bestemmelser vurderes de nævnte bestemmelser i retsplejeloven mv. umiddelbart at opfylde direktivets krav til kontrol og retsmidler.

2.9. Uddannelse

Det følger af *artikel 9*, at med forbehold for retsvæsenets uafhængighed og forskelle i opbygningen af retssystemerne i EU anmoder medlemsstaterne de ansvarlige for uddannelse af dommere, anklagere og politi og andet af retsvæsenets personale, der er involveret i straffesager, om at tilbyde passende uddannelse vedrørende målene for direktivet.

Artikel 9 vurderes ikke at nødvendiggøre en lovændring, hvis direktivet tilvælges. Der kan til støtte herfor henvises til direktivets præambelbetragtning nr. 38, som er anført ovenfor under pkt. 2.4.1. Det vurderes således, at bestemmelsen vil kunne implementeres ved relevante administrative tiltag. Gennemførelse af bestemmelsen vil således kunne have administrative og økonomiske konsekvenser.

2.10. Opretholdelse af standarderne

2.10.1. Det følger af *artikel 10*, at intet i direktivet kan fortolkes som en begrænsning eller fravigelse af rettigheder eller proceduremæssige garantier, som er sikret i henhold til chartret, EMRK og andre relevante folkeretlige regler eller lovgivningen i en medlemsstat, og som yder et højere beskyttelsesniveau.

Der er tale om en såkaldt "*non-regression clause*", hvis formål i henhold til Kommissionens oprindelige begrundede forslag er at sikre, at fastlæggelsen af fælles minimumsstandarder i overensstemmelse med direktivet ikke får den virkning, at standarderne sænkes i visse af medlemsstaterne, og at de standarder, der følger af EMRK, fastholdes. Det fremgår endvidere, at det står medlemsstaterne frit for at fastlægge højere standarder end dem, der følger af direktivet.

Bestemmelsen har således ikke selvstændige lovgivningsmæssige konsekvenser.

Ud over ovenstående indeholder direktivet i *artikel 11, 12 og 13* bl.a. bestemmelser om gennemførelse, rapportering og ikrafttræden mv., som heller ikke har lovgivningsmæssige konsekvenser.

3. Konsekvenser

3.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Et tilvalg af direktivet vil forpligte Danmark til at have samme minimumsregler som resten af EU med hensyn til ret til information under straffesager. Som det fremgår af gennemgangen under pkt. 2, vurderes dansk ret i vidt omfang allerede at være i overensstemmelse med direktivet. På enkelte punkter går direktivet dog videre end dansk ret, og et tilvalg af direktivet vurderes at nødvendiggøre visse lovændringer, herunder bl.a. med henblik på at lovfæste mistænkte og tiltaltes yderligere ret til information om visse rettigheder.

En gennemførelse af direktivet forventes således umiddelbart at nødvendiggøre visse mindre ændringer af retsplejeloven med henblik på at sikre en fuldt korrekt implementering af direktivet. Der vil i et vist omfang være tale om at lovfæste allerede gældende administrative regler og praksis om mistænkte eller tiltaltes ret til information i forbindelse med straffesager. Det gælder navnlig kravet om skriftlig meddelelse af rettigheder til anholdte, der forudsætter visse tilpasninger af administrativ karakter. Det vil bero på en nærmere lovteknisk afklaring, om det også vil være nødvendigt at lovfæste de rettigheder til information, der følger af cirkulæreskrivelse, administrativ praksis mv. Det kan således nævnes, at Rigspolitiet har udarbejdet en vejledning, der udleveres til anholdte. Vejledningen indeholder visse af de i direktivet omhandlede informationer. Vejledningen

indeholder således information om ret til at kontakte familie eller arbejdsgiver for at orientere om anholdelse, ret til at blive fremstillet for en dommer inden for 24 timer, ret til at kontakte en advokat, ret til at kontakte en læge og ret til at kontakte relevante konsulære myndigheder. Vejledningen er oversat til en række sprog.

Udover ovenstående vurderes direktivet at nødvendiggøre enkelte ændringer af retsplejeloven og udleveringsloven, idet dansk ret ikke indeholder udtrykkelige regler om, at en sigtet eller tiltalt skal informeres om ret til aktindsigt, om ret til tolkning og oversættelse samt om ret til at få prøvet anholdelsens lovlighed, ligesom dansk ret ikke indeholder en ret til – allerede på tidspunktet for sigtelsen – at blive informeret om ret til information om en eventuel senere tiltale. Endvidere vurderes det umiddelbart, at et tilvalg af direktivet vil nødvendiggøre en ændring af retsplejeloven for så vidt angår en undtagelse i retten til aktindsigt for sigtede uden forsvarer, der muligvis er for bred i forhold til direktivet. Herudover indeholder udleveringsloven ikke udtrykkelige regler om ret til information for personer i sager om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre, hvorfor dette også vurderes at ville forudsætte en lovændring.

3.2. Konsekvenser for borgere, virksomheder og myndigheder.

Direktivets overordnede formål er at fastsætte regler, der kan føre til øget tillid til alle medlemsstaternes strafferetssystemer, hvilket igen bør føre til et mere effektivt retsligt samarbejde i et klima af gensidig tillid.

En gennemførelse af direktivet vil sikre borgere, der er sigtet eller tiltalt i straffesager, samme minimumsrettigheder til information om deres rettigheder i straffesager som i de øvrige EU-lande. Dansk ret er i vidt omfang allerede i overensstemmelse med direktivet. På visse punkter går direktivet dog videre end dansk ret, og som anført ovenfor under pkt. 3.1 forventes et tilvalg af direktivet at nødvendiggøre enkelte lovændringer, herunder bl.a. med henblik på at lovfæste mistænkte og tiltaltes yderligere ret til information om visse rettigheder.

Eksempelvis kan nævnes, at en sigtet eller tiltalt person, der anholdes, f.eks. vil få et *lovfæstet* krav på skriftlig information om bl.a. ret til lægehjælp. Denne oplysning gives efter praksis også i Danmark i dag.

Desuden kan det siges at øge borgernes retssikkerhed, hvis det fremgår af lov, at de pågældende som sigtede eller tiltalte har krav på information om retten til en tolk under en straffesag.

Et dansk tilvalg af direktivet vil ikke have betydning for danskere, der sigtes eller tiltales for et strafbart forhold i en anden EU-medlemsstat.

Som det fremgår af de anførte eksempler, forventes et dansk tilvalg af direktivet således ikke umiddelbart at medføre væsentlige ændringer for borgerne, virksomheder og myndigheder.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Et tilvalg af direktivet vurderes helt foreløbigt at kunne medføre mindre økonomiske konsekvenser for politiet afhængig af måden, hvorpå direktivet konkret vil blive implementeret i dansk ret. Det gælder navnlig i forhold til den måde, hvorpå information skal gives, og mulighederne for tolkning og oversættelse.

Endelig har Rigspolitiet peget på, at bestemmelsen i artikel 8, om at der skal føres protokol over informationer, der gives den mistænkte eller tiltalte, kan medføre, at der skal foretages IT-tilretninger i de eksisterende systemer.

Et tilvalg af direktivet vurderes endvidere at have mindre administrative konsekvenser, herunder bl.a. i form af opdatering/ændring af vejledninger mv.